

ikke sker strax, og jeg tør vel tilspøie, at i samme Grad Selvstyrelsen begyndte at gjøre sig gjældende i Kreditforeningerne, i samme Grad vilde der være en Fristelse for Finansministeren til at gribe ind og selv ordne Alt paa egen Haand. Det ærede Medlem, som først havde Ordet, har allerede slaaet paa, at foruden alle disse Vansteligheder, som jeg her har tilladt mig at paapege, ogsaa tillige er den, at den i sin praktiske Udførelse omtrent vil være en Umulighed. Hvorledes vilde en Revision overhovedet blive mulig i de hjemlige Foreninger, naar ikke alene Panteobligationerne, men ogsaa de Dokumenter, hvorpaa Panteobligationerne grunde sig; Burderingsforretningerne v. s. v., ligge her i Kjøbenhavn? Formaalet er at skaffe billige Penge, men efter det foreliggende Forslag vil der blive et uhyre Omkost, Revisionen hjemme i de enkelte Foreninger vil blive vanstelig for ikke at sige umulig, og hvorledes skal en større Revision i selve Hypothekbanken kunne iværksættes? Jeg forstaa virkelig ikke, at dette skulde kunne hjælpe til billige Penge, de ville tværtimod blive fordyrede. Det hedder vel i Motiverne, at Banken ikke maa tage høiere Rente, end den selv faar, men der staa dog i selve Lovforslaget, at den skal have $\frac{1}{10}$ Procent. Da dette kun bliver nogle Hundrede Kr. af Millioner, er det temmelig indlysende, at dette ikke kan slaa til til Administrationen. Det er ogsaa gjort gjældende i Motiverne, at det ikke er ved en Renteforhøjelse, man maa skaffe Reservecapitalen, men ved Kursene, altsaa ved at sætte lavere Kurs; men at et saadant Omkost skulde hjælpe til at skaffe billigere Penge, er sikkert umuligt. Jeg tror, at Lovforslaget, saaledes som det foreligger her, vil i sin praktiske Udførelse vise sig at være ubrugeligt og vil vise sig at indeholde saadanne Omkost, at der ikke kan arbeides dermed, og det maa jo dog være Meningen, at der skal revideres i Kreditforeningerne, saaledes som der hidtil er gjort. Det forekommer mig, at vil man hjælpe Landbruget, saa er det her foreliggende Lovforslag ikke veien dertil; Hensigten kan have været meget god, — det bestrider jeg ikke, — men jeg tror, at den høitærede Finansminister — for at bruge et meget vagt Udtryk — har været lidet heldig dermed. Han har omtrent været ligesaa lidt heldig hermed som, da han sidste Sommer vilde komme det betrængte Landbrug til Hjælp ved Udlaan af 5 Mill. Kr. Driftslaan til billigere Rente. Erfaringen har ogsaa vist, at det hverken er gode eller billige Laan for Landmændene; de kunne faae billigere Penge andetsteds, naar Sikkerheden er god, desuden er den Tid, hvori de

kunne beholde Pengene, altfor kort. Erfaringen har ogsaa vist, at de ere benyttede i ringe Grad, idet det af Anmærkningerne til Finansloven ses, at kun 1 Mill. Kr. ere bleven brugt deraf. Men jeg veed meget godt, og det vide de Herrer ogsaa, at der i Pressen er blevet gjort et stort Numer deraf, af det store Gode, som blev hdet Landmændene ved, at Staten paa den Maade kom dem til Hjælp; Erfaringen har imidlertid vist, at denne Hjælp er en Illusion. Jeg tror, at det ikke vil være vansteligt at paavise, at den Hjælp, der bydes ved Lovforslaget, saaledes som det her foreligger, ogsaa vil være en Illusion, og at det ikke vil have billigere Penge til Følge. Vil man gjøre Noget, saa er jeg tilbøielig til at sige: Lad os vende tilbage til Sølvmonstfoden. Det vil efter al Sandsynlighed have Betydning om ikke strax saa dog senere; i samme Forhold som Sølvet synker og Guldet stiger, altsaa faar større Kjøbeevne, vil det efter en Mærkelses Forløb bidrage Sit til at udjævne Forholdene og de Kalamiteter, hvorunder ikke alene Landbruget, men ogsaa andre Næringer lide f. Ex. Skibsfarten.

Det forekommer mig ogsaa at være mærkeligt, at Staten, der vil gjøre Noget for det betrængte Landbrug, ikke først feier for sin egen Dør. Hvad forstaa jeg ved, at Staten først skal feie for sin egen Dør? Dermed mener jeg, at den skal lade de Institutioner, over hvilke den raader, udlaae Penge for ikke at sige til billig, saa dog i ethvert Fald til en rimelig Rente. Det er jo dog de bedste Prioriteter, der søges; men bliver det godt for de bedste Prioriteter, virker det ogsaa godt for de sekundære. Det er et Spørgsmaal, naar Alt kommer til Alt, om det ikke fortrinsvis var de bedre Prioriteter, som Staten skulde tage sig af, for at de sekundære kunde komme til at synke af sig selv. Hvorfor har den ærede Finansminister, der jo ikke behøver nogen Lov dertil, saa vidt mig bekjendt, ikke faaet Livrenteanstalten til at sætte Renten ned? Den tager endnu $4\frac{1}{2}$ pCt. Det forekommer mig, at der ikke alene er Grund til at konvertere de ældre Laan til 4 pCt., men ogsaa lade de nye gaa ned til $3\frac{1}{2}$ pCt. Det Samme gjælder de øvrige Statsinstitutioner. Det er vel bekjendt, at flere af dem ikke tage over 4 Procent, men der er ogsaa Grund til en Rentenedsættelse for deres Vedkommende. Det vil ogsaa have stor Betydning.

Alt Landbruget lider og maa betale for høi Rente, det kan jeg ikke nægte er Tilfældet. Det er jo en Kjendsgjerning, at 95 Millioner Kroner Prioritetslaan i det sidste Aar have maattet give over 4 pCt., deraf